

Σωματείο Πρώην Βουλευτών της Κυπριακής Δημοκρατίας

**«Ευρωπαϊκή Ένωση και Κύπρος: Όραμα εισόδου της
Κυπριακής Δημοκρατίας - Αποτελέσματα και προβλήματα»**

Πρακτικά Εκδήλωσης

14 Ιουνίου 2023, 6.30 μ.μ., Σπίτι του Πολίτη

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΦΥΤΤΗΣ:

(ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

Αγαπητοί φίλοι,

Θα ήθελα εκ μέρους του Σωματείου Πρώην Βουλευτών να σας καλωσορίσω θερμά σε αυτή την τρίτη μας συγκέντρωση, με ένα ευρύτατο, πολύ ενδιαφέρον θέμα, το οποίο θα αναπτύξουν οι εκλεκτοί μας πρώην συνάδελφοι και πρώην ευρωβουλευτές ή μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τους οποίους ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόθυμη ανταπόκριση και την προσπάθεια να μας ενημερώσουν, για να εμπλουτίσουμε και τις γνώσεις μας, να θυμόμαστε τα γεγονότα της ένταξης και το τι συμβαίνει στη συνέχεια και οι νέοι να μαθαίνουν. Αυτός είναι ο σκοπός μας. Οι μεν παλαιοί βουλευτές να μεταφέρουν την εμπειρία τους, να ενημερώνουν και τους νεότερους και χαίρομαι που είναι και κάποιοι νέοι βουλευτές της παρούσας Βουλής. Περιμέναμε περισσότερους, για να είμαστε ειλικρινείς.

Λοιπόν, θα ήθελα να ευχαριστήσω πάρα πολύ τη Βουλή, η οποία συνεργάζεται πολύ στενά μαζί μας και με τις προσκλήσεις μάς βοηθά να καλέσουμε τόσο πολύ κόσμο, πέραν των πρώην βουλευτών. Σιγά σιγά θα πυκνώνουμε, διότι έρχονται και άλλοι. Βρήκαν πολλή κίνηση από ό,τι μου είπαν.

Ιδιαίτερως, από τη Βουλή θα ήθελα να ευχαριστήσω την Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων, η οποία συνεργάζεται για την καλή οργάνωση των συζητήσεων αυτών. Είπαμε ότι σήμερα είναι η τρίτη συγκέντρωση. Οι δύο πρώτες έγιναν στο κτίριο της Βουλής, η πρώτη στην αίθουσα της ολομέλειας και η δεύτερη στην αίθουσα «Κερύνεια». Για την τρίτη χρησιμοποιείται αυτός ο χώρος, που, από ό,τι ακούω, άρεσε στον κόσμο. Και επειδή συνηθίζουμε κάθε φορά να εξαγγέλλουμε και το επόμενο θέμα, σας ανακοινώνω ότι θα είναι στις 25 Οκτωβρίου 2023 και θα είναι το θέμα για το οποίο συμφώνησαν και οι ομιλήτριες και

είναι «Τα δικαιώματα των γυναικών και τι γίνεται στην Κύπρο. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης: Μύθος ή πραγματικότητα η εφαρμογή της».

Από τις κυρίες πρώην συναδέλφους είναι η Ρούλα Μαυρονικόλα, η Σκευή Κουκουμά, η Λία Γεωργιάδου και η Αθηνά Κυριακίδου. Χαιρετισμό θα απευθύνει η κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου, η οποία είναι πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών και, αν απουσιάζει εκείνη τη μέρα λόγω των συχνών ταξιδιών της στο εξωτερικό για υπηρεσιακούς λόγους, θα απευθύνει τον χαιρετισμό ο κ. Γιώργος Κουκουμά. Σήμερα θα απευθύνει χαιρετισμό ο κ. Χάρης Γεωργιάδης, ο οποίος είναι πρόεδρος αυτή την περίοδο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, τον οποίο ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

Λοιπόν, συμπληρώνοντας το καλωσόρισμα με αυτό, θα παρακαλέσω πολύ για ένα άλλο θέμα. Στο τέλος τα μέλη του σωματείου μας που δεν έχουν αποστείλει μέσω τραπέζης ή προσωπικά την ετήσια συνδρομή τους να με πλησιάσουν, για να την κανονίσουν και να τους δώσω απόδειξη. Σύντομα θα έχουμε πλήρη έλεγχο από λογιστές και ελεγκτές. Επίσης, όσοι πρώην συνάδελφοι θέλουν να ενισχύσουν το σωματείο μας με εγγραφή τους στο σωματείο μπορούν και σήμερα να εγγραφούν, συμπληρώνοντας ένα έντυπο και παραλαμβάνοντας από εμένα το καταστατικό και απόδειξη για την οικονομική πτυχή. Η αύξηση των μελών είναι απαραίτητη, για να δραστηριοποιηθούμε πιο πολύ και σε άλλα θέματα που καλύπτει το καταστατικό μας.

Ευχαριστώ και πάλι.

Συντονιστής θα είναι ο κ. Γιώργος Βαρνάβα σε αντικατάσταση του κ. Ανδρέα Αγγελίδη, τον οποίο είχαμε στην πρόσκληση και ο οποίος βρίσκεται υπό ανάρρωση μετά από εγχείρηση. Του ευχόμαστε όλοι μαζί γρήγορη ανάρρωση, να είναι δυνατός και πλήρως υγιής.

Ο συντονιστής θα ενθαρρύνει στο τέλος και συζήτηση με τις δικές σας απόψεις, δικές σας ερωτήσεις, για να γίνει πιο ενδιαφέρουσα η συγκέντρωση αυτή.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Καλή συζήτηση.

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

(ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ)

Φίλες και φίλοι,

Πρώην συνάδελφοι,

Νυν βουλευτές,

Θα ήθελα με τη σειρά μου να ευχηθώ ό,τι καλύτερο για τον πρώην συνάδελφο τον Ανδρέα Αγγελίδη και να προχωρήσω λέγοντας ότι το διοικητικό συμβούλιο του Σωματείου Πρώην Βουλευτών της Κυπριακής Δημοκρατίας αξιοποιεί την πολύτιμη συσσωρευμένη πείρα των μελών του στην εξέταση θεμάτων που αφορούν όχι μόνο τους πρώην βουλευτές και βουλευτίες, αλλά και την ευρύτερη κυπριακή κοινωνία.

Το θέμα της αποψινής εκδήλωσης του Σωματείου Πρώην Βουλευτών είναι «Ευρωπαϊκή Ένωση και Κύπρος: Όραμα εισόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας-Αποτελέσματα και προβλήματα». Βασικοί άξονες της ευρύτερης συζήτησης θα είναι οι προσδοκίες και οι ελπίδες της Κυπριακής Δημοκρατίας από την ένταξή της στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια όσον αφορά στο Κυπριακό πρωτίστως τότε και τώρα, αλλά και όσον αφορά την οικονομία και τις προκλήσεις της. Άλλοι παράμετροι αφορούν στην πρόοδο ή τη δυσχέρεια που παρατηρήθηκε ή παρατηρείται σε εσωτερικά και κοινωνικά ζητήματα όπως είναι η παιδεία, η υγεία, το περιβάλλον, η ισότητα των φύλων και άλλα. Και βεβαίως η καίρια συζήτηση που γίνεται σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεχωριστά, αλλά και από κοινού θα

απασχολήσει και εμάς, δηλαδή το πού βρισκόμαστε σήμερα και τι απαιτεί από εμάς και τους θεσμούς η επόμενη μέρα.

Στην εκδήλωσή μας θα καλέσω στο βήμα έναν έναν τους βασικούς ομιλητές μας, όπως αναγράφονται και στο πρόγραμμα, την κ. Ανδρούλα Βασιλείου, την κ. Αντιγόνη Περικλέους Παπαδοπούλου, τον κ. Χρήστο Πουργουρίδη και τον κ. Σοφοκλή Σοφοκλέους για τις δεκάλεπτες ομιλίες τους. Θα καλέσω επίσης τον κ. Ανδρέα Φιλίππου, πρώην βουλευτή και πρώην Υπουργό Παιδείας, για μια σχετική παρέμβαση στο τέλος. Ακολούθως θα έχουμε λίγο χρόνο για ερωτήσεις ή σχόλια και συζήτηση μαζί με το κοινό.

Τώρα καλώ στο βήμα τον κ. Χάρη Γεωργιάδη, πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, για να απευθύνει τον χαιρετισμό του στην εκδήλωσή μας.

Κύριε Γεωργιάδη, παρακαλώ.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ:

(ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ)

Σας ευχαριστώ, κύριε Βαρνάβα.

Κύριε πρόεδρε Σοφοκλή Φυττή,

Θα ήταν βεβαίως μεγάλη τιμή για μένα να μπορούσα να προσφωνήσω τα μέλη του πάνελ, αλλά και του ακροατηρίου ως συναδέλφους.

Κυρίες και κύριοι,

Είναι με ιδιαίτερη ευχαρίστηση που παρευρίσκομαι και που έχω την ευκαιρία να χαιρετίσω αυτή την εκδήλωση, αυτό τον ανοικτό διάλογο, που στόχο έχει να ανασκοπήσει τη συμμετοχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και βεβαίως, πριν από κάθε άλλο, να μεταφέρω τους θερμούς χαιρετισμούς της Προέδρου της Βουλής, της κ. Αννίτας Δημητρίου.

Κυρίες και κύριοι,

Δεν είναι υπερβολή να λεχθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ίσως το μεγαλύτερο πολιτικό επίτευγμα της σύγχρονης δημοκρατικής Ευρώπης, μιας ηπείρου της οποίας η ιστορία χαρακτηριζόταν από αιματηρές συγκρούσεις και που ήταν στο επίκεντρο παγκοσμίων πολέμων, κατάφερε τις τελευταίες δεκαετίες να ακολουθήσει μια πορεία ειρήνης, συνεργασίας και προόδου. Αλλά και για την Κύπρο μπορεί επίσης να λεχθεί ότι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης τον Δεκέμβριο του 2002 αποτέλεσε τον σημαντικότερο και πιο καθοριστικό σταθμό, βήμα από την ίδρυση του κράτους μας, επειδή από τη μια η Κύπρος έχει πλέον την ευκαιρία να μετέχει ισότιμα σε αυτή την κοινή πορεία των λαών της Ευρώπης, ενώ ταυτόχρονα η ένταξη είναι αυτή που έχει θωρακίσει πολιτικά την Κυπριακή Δημοκρατία έναντι της τουρκικής αμφισβήτησης.

Κυρίες και κύριοι,

Η όποια προσπάθεια αξιολόγησης των είκοσι σχεδόν χρόνων της κυπριακής συμμετοχής στην Ένωση πρέπει πρώτα απ' όλα να περιλαμβάνει μια αξιολόγηση της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και να αναφέρω ότι θεωρώ ότι στις δεκαετίες που έχουν μεσολαβήσει από τη Διακήρυξη του Ρομπέρ Σουμάν στις 9 Μαΐου 1950 μέχρι σήμερα έχουν γίνει άλματα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί πράγματι ως φυτώριο της δημοκρατίας. Έχουν ενθαρρυνθεί μεταρρυθμίσεις και έχει δημιουργηθεί ένας ζωντανός χώρος όπου ο πολιτισμός και οι παραδόσεις συναντώνται. Στην οικονομία μέσα από τη συνεργασία και την κοινή αγορά η οικονομική ισχύς της Ένωσης έχει φτάσει αυτήν των Ηνωμένων Πολιτειών, τη στιγμή που στη δεκαετία του 1950 ήταν στο μισό. Μετά τη χρηματοοικονομική κρίση οι ευρωπαϊκές οικονομίες έχουν γίνει πολύ πιο ανθεκτικές και η αντιμετώπιση της πανδημίας μετά από κάποιες αρχικές αστοχίες ήταν επιτυχής.

Παρ' όλα αυτά, οι αντιλήψεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση δίστανται. Κάποιοι θεωρούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έκανε αρκετά για τους πολίτες, ότι είναι απόμακρη, ότι δεν βοήθησε να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που συνοδεύουν την παγκοσμιοποίηση. Ο λαϊκισμός βρίσκει συχνά πρόσφορο έδαφος στοχοποιώντας την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάπως έτσι, ένα από τα μεγαλύτερα κράτη μέλη, το Ηνωμένο Βασίλειο, επέλεξε πριν από μερικά χρόνια με δημοψήφισμα την αποχώρησή του.

Προσωπικά, δεν συμμερίζομαι τις έντονα σκεπτικιστικές προσεγγίσεις, ούτε όμως θεωρώ ότι η απάντηση είναι η ωραιοποίηση. Αντιθέτως, θεωρώ ότι η πραγματικά φιλοευρωπαϊκή προσέγγιση είναι αυτή που αναγνωρίζει τα λάθη και τις παραλείψεις και επιδιώκει τη διόρθωση. Και επιτρέψτε μου να καταγράψω συνοπτικά τρία θέματα.

Πρώτον, στην οικονομία πρέπει να θυμηθούμε ότι οι βασικές ιδρυτικές αρχές βασίζονταν στην οικονομική ελευθερία. Ελευθερία διακίνησης εμπορευμάτων, κεφαλαίων, υπηρεσιών και ανθρώπων. Η ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση επεδίωκε την εξάλειψη των περιοριστικών κανόνων που παρεμπόδιζαν την ελεύθερη οικονομική συνεργασία και την ανάπτυξη. Κάπου θεωρώ ότι σε αυτό το σημείο έχουμε χάσει τον δρόμο μας. Καταγράφεται σε κάποιες περιπτώσεις υπερβολική ρύθμιση, που φτάνει στα όρια της γραφειοκρατίας. Η συνετή αρχή της επικουρικότητας κάποτε υποχωρεί μπροστά στη συνεχή κεντροποίηση. Με αυτό τον τρόπο η διεθνής ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών οικονομικών διαβρώνεται.

Δεύτερον, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να πάψει να είναι ο γίγαντας με τα πήλινα πόδια. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ελπίζω πως θα μας έχει αφυπνίσει και πως θα καταδείξει την ανάγκη της ισχυρής συλλογικής ευρωπαϊκής παρέμβασης στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της ασφάλειας και της άμυνας. Καλές οι πρωτοβουλίες για την περαιτέρω κοινωνική και περιβαλλοντική αναβάθμιση, θα είναι όμως μάταιες, εάν η ίδια η υπόσταση και η ασφάλειά μας κινδυνεύσει.

Τρίτον, δεν πρέπει να ξεχνάμε τους πολίτες και την ανάγκη για ξεκάθαρη δημοκρατική νομιμοποίηση κάθε βήματος. Η αντίληψη ότι αδιαφανή κέντρα αποφάσεων λαμβάνουν, καθορίζουν το μέλλον μας, έστω και εάν είναι υπερβολική, πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η περαιτέρω μεταφορά αρμοδιοτήτων και εξουσιών από το επίπεδο του κράτους μέλους στο κέντρο πρέπει να γίνεται με προσοχή. Δεν λέω να μη γίνεται, αλλά να γίνεται με προσοχή. Εξάλλου, οι μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε μόνο μέσα από την συλλογική ευρωπαϊκή προσέγγιση μπορούν να αντιμετωπιστούν. Ωστόσο, πρέπει να διασφαλίσουμε τη δημοκρατική νομιμοποίηση, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια σε κάθε τέτοιο βήμα.

Κυρίες και κύριοι,

Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε κάποιος να αξιολογήσει και τη συμμετοχή της Κύπρου. Υπάρχουν αρκετές σημαντικές πτυχές από τις οποίες θα επιλέξω να αναφερθώ επιγραμματικά σε δύο, εκφράζοντας και πάλι την προσωπική πολιτική μου άποψη. Για την οδυνηρή κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας, που δυστυχώς επισυνέβη λίγα χρόνια μετά την ένταξή μας, δεν ευθύνεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ευθύνονται δικά μας λάθη, δικές μας αστοχίες και δική μας ατολμία να λάβουμε τα μέτρα που έπρεπε όσο υπήρχε ακόμη χρόνος και ευκαιρία. Ούτε επέβαλε η Ευρωπαϊκή Ένωση τις δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις που έπρεπε στη συνέχεια να ληφθούν, προκειμένου να ανακάμψουμε. Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλε στη δυναμική ανάκαμψη και συμβάλλει και σήμερα, όπως για παράδειγμα με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Είναι γεγονός ότι σε σχέση με την εθνική μας υπόθεση η προοπτική της ένταξης συνοδεύτηκε από τη σοβαρότερη ίσως προσπάθεια για την επίλυση του κυπριακού. Έκτοτε όμως και κυρίως τα τελευταία δέκα-δώδεκα χρόνια νιώθω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει καταφέρει στον βαθμό που θα έπρεπε να χαράξει μια αξιόπιστη και αποτελεσματική πολιτική έναντι της Τουρκίας. Η Τουρκία την τελευταία δεκαετία περισσότερο διολισθαίνει σε μια

πορεία προς τον αυταρχισμό και τον αναθεωρητισμό. Και η ευρωπαϊκή στάση έναντι της Τουρκίας, όπως και η στάση έναντι της Ρωσίας του Πούτιν πολύ φοβάμαι πως χαρακτηρίζεται περισσότερο ή καθορίζεται περισσότερο από πρόσκαιρα οικονομικά και εμπορικά συμφέροντα, είναι περισσότερο μερκαντιλιστική παρά στρατηγική. Και, χωρίς μια αξιόπιστη ευρωπαϊκή πολιτική έναντι της Τουρκίας, θεωρώ πως και οι δικές μας εθνικές υποθέσεις θα συνεχίσουν να παραμένουν δυσεπίλυτες.

Κυρίες και κύριοι,

Έχω εκφράσει έστω και επιγραμματικά κάποιες σκέψεις και απόψεις ως συμβολή μου σε αυτό που θεωρώ αναγκαίο, τον γόνιμο και ουσιαστικό διάλογο για το χθες, το σήμερα και κυρίως το αύριο της Ενωμένης Ευρώπης, η οποία παρά τις αδυναμίες και τις ατέλειές της παραμένει η μεγάλη ελπίδα όλων μας.

Σας ευχαριστώ και συγχαίρω το σωματείο για τη δράση του και θα είμαστε δίπλα σας.

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κ. Γεωργιάδη για τον χαιρετισμό του.

Καλώ τώρα στο βήμα την κ. Ανδρούλα Βασιλείου, πρώην Ευρωπαϊκά Επίτροπο Υγείας, πρώην Ευρωπαϊκά Επίτροπο Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Πολυγλωσσίας και Νεολαίας και πρώην βουλευτριά. Το θέμα της κ. Βασιλείου είναι «Δυσκολίες και προσδοκίες από την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου».

Παρακαλώ, κυρία Βασιλείου.

ΑΝΔΡΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ:

(ΠΡΩΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΠΡΩΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΡΙΑ)

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Αγαπητοί βουλευτές,

Αγαπητοί πρώην συνάδελφοι βουλευτές,

Φίλες και φίλοι,

Κατ' αρχάς ευχαριστώ τους οργανωτές για την πρόσκληση να είμαι μία από το πάνελ των ομιλητών στη σημερινή εκδήλωση. Αντιλήφθηκα ότι θέλατε να επικεντρωθώ κυρίως στο ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις εμπειρίες μου ως Ευρωπαϊάς Επιτρόπου.

Η Επιτροπή, όπως ξέρετε, είναι το πολιτικά ανεξάρτητο εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι το μόνο αρμόδιο όργανο, για να προτείνει νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία. Οι προτάσεις της στη συνέχεια αποστέλλονται στα δύο νομοθετικά όργανα, δηλαδή το Ευρωκοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η Επιτροπή διαχειρίζεται επίσης τις πολιτικές της Ένωσης και κατανέμει τους χρηματοδοτικούς πόρους της. Μαζί με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει την εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διασφαλίζει ότι το δίκαιο εφαρμόζεται ορθά σε όλα τα κράτη μέλη και είναι με αυτή την εξουσία, για παράδειγμα, που αποστέλλονται επανειλημμένες προειδοποιητικές επιστολές για παράβαση οδηγιών και κανονισμών και τελικά, αν ένα κράτος μέλος δεν συμμορφωθεί, η υπόθεση καταλήγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πολιτική ηγεσία ασκείται από το Κολλέγιο των 27 Επιτρόπων, ένας από κάθε κράτος μέλος υπό την ηγεσία του ή της προέδρου, η οποία αποφασίζει επίσης για τη διανομή των χαρτοφυλακίων. Οι αποφάσεις στο Κολλέγιο λαμβάνονται με βάση τη συλλογική ευθύνη. Όλοι οι επίτροποι συμμετέχουν ισότιμα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για όλα τα θέματα και είναι εξίσου υπόλογοι γι' αυτές τις αποφάσεις. Οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο είναι δυνατό συναινετικά, αλλά σε περίπτωση διαφωνιών γίνεται ψηφοφορία και τότε οι αποφάσεις

παίρνονται με πλειοψηφία. Όταν πια ληφθεί η απόφαση, και αυτοί οι επίτροποι που ψήφισαν εναντίον δεσμεύονται από αυτές και οφείλουν να τις προωθήσουν θετικά προς τα έξω.

Θα σας αναφέρω μία περίπτωση για θέμα που ενδιέφερε άμεσα το χαρτοφυλάκιό μου στην οποία υπήρξαν σοβαρές διαφωνίες στο Κολλέγιο, με αποτέλεσμα να υπάρξει ψηφοφορία. Η περίπτωση με αφορούσε ως Επίτροπο Υγείας. Διαφώνησα κάθετα με τον τότε Επίτροπο Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας, τον γνωστό σε όλους μας Γκίντερ Φερχόιγκεν. Το πλύσιμο κοτόπουλων σε χλώριο απαγορεύεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1997 λόγω ανησυχιών για την ασφάλεια των τροφίμων. Επομένως, η απαγόρευση απέτρεψε όλες τις εισαγωγές κοτόπουλων από τις ΗΠΑ που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με την πιο πάνω διαδικασία. Για το θέμα υπήρχαν έντονες ανησυχίες και αντιρρήσεις απ' όλα τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπήρχε επίσης έντονη διαφωνία από πολλά κράτη μέλη. Ιδιαίτερα έντονος ήταν ο τότε Υπουργός Γεωργίας της Γαλλίας Μισέλ Μπαρνιέ.

Στο Κολλέγιο των Επιτρόπων υπήρχε επίσης διαφωνία, ιδιαίτερα από τον Επίτροπο Περιβάλλοντος, την Επίτροπο Γεωργίας και από εμένα ως Επίτροπο Υγείας. Σε απάντηση στη δική μου παρέμβαση, στην οποία εξήγησα ότι δεν ήμουν διατεθειμένη να υποσκάψω τις προσπάθειες των Ευρωπαίων πτηνοτρόφων να εφαρμόζουν με μεγάλο κόστος τους κανονισμούς υγιεινής που τους θέτουμε με το να δεχτούμε την εισαγωγή πουλερικών υποδεέστερης ποιότητας από τις ΗΠΑ, για να ικανοποιήσουμε φυσικά τις απαιτήσεις των Αμερικανών, ο Φερχόιγκεν μού είπε: «Androula, neither me nor you are going to eat these chicken. Why are you worried?» Ως αποτέλεσμα αυτής της διαφωνίας, η πρόταση Φερχόιγκεν τέθηκε σε ψηφοφορία και πέρασε με πλειοψηφία. Στη συνέχεια όμως στάλθηκε για υιοθέτηση από το Συμβούλιο και εκεί ομόφωνα όλοι οι υπουργοί την απέρριψαν, με μεγάλη μου ικανοποίηση φυσικά τότε.

Θα σας αναφέρω τώρα μερικά θέματα με τα οποία ασχολήθηκα κατά την πρώτη μου θητεία ως Επιτρόπου Υγείας που φυσικά περιλάμβανε και την υγιεινή των τροφίμων και των ζώων και μετά παραδείγματα ειδικού ενδιαφέροντος για την Κύπρο κατά το δεύτερό μου χαρτοφυλάκιο, εκείνο της παιδείας.

Η Οδηγία για τα δικαιώματα των ασθενών σε διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη ήταν η πρώτη σημαντική Οδηγία που προώθησα στον τομέα της υγείας. Η Οδηγία θέτει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο ασθενής μπορεί να ταξιδέψει σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να λάβει ιατρική περίθαλψη και να του επιστραφούν τα σχετικά έξοδα. Τα κράτη μέλη είχαν αναλάβει την υποχρέωση να αναλάβουν εκστρατεία διαφώτισης των πολιτών τους, δίνοντάς τους όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την εν λόγω Οδηγία και τα δικαιώματά τους βάσει αυτής, αλλά δυστυχώς δεν το έκαναν, όπως αποδεικνύουν και τα αποτελέσματα μιας σχετικής έρευνας της EUROSTAT, γιατί απλά δεν τους συμφέρει οικονομικά.

Σπάνιες ασθένειες. Πόσοι από σας, αγαπητοί μου, γνωρίζετε ότι έχουν αναγνωριστεί κάπου 7 000 σπάνιες ασθένειες και ότι περίπου 15 εκατομ. άτομα πάσχουν από μια τέτοια ασθένεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Μια ασθένεια θεωρείται σπάνια, όταν έχει επιπολασμό χαμηλότερο των 5 ανά 10 000 κατοίκους. Το πρόβλημα είναι ότι είναι τόσες πολλές και τόσο σπάνιες, που δεν τις γνωρίζουν καν οι επαγγελματίες υγείας, με αποτέλεσμα να μην γνωρίζουν οι ασθενείς σε ποιον να απευθυνθούν για βοήθεια, με αποτέλεσμα να ταλαιπωρούνται για χρόνια.

Το 2008 προώθησα ανακοίνωση για τις σπάνιες ασθένειες και σύσταση του Συμβουλίου των Υπουργών Υγείας για λήψη μέτρων στον τομέα των σπάνιων ασθενειών. Τα κράτη μέλη καλούνταν να υιοθετήσουν εθνικά σχέδια και στρατηγικές, με στόχο να καθοδηγήσουν και να διαμορφώσουν δράσεις για τις σπάνιες ασθένειες μέσα στα πλαίσια των υγειονομικών και

κοινωνικών τους συστημάτων. Οι πλείστες χώρες έχουν συμμορφωθεί με τη σύσταση. Η Κύπρος συνέστησε το 2011 τεχνική επιτροπή με όρους εντολής τη δημιουργία μιας εθνικής στρατηγικής, η οποία και ολοκληρώθηκε και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2012, επί υπουργίας Σταύρου Μαλά.

Διασυνοριακές κρίσεις υγείας. Σοβαρές διασυνοριακές απειλές για την υγεία κοινοποιούνται μέσω του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης και Αντίδρασης (ΣΕΠΑ), δηλαδή ενός ηλεκτρονικού συστήματος πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα, μέσω του οποίου οι χώρες της Ένωσης μπορούν να στέλνουν προειδοποιήσεις για περιστατικά με δυνητικές επιπτώσεις στην Ένωση, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να συντονίζουν την αντίδρασή τους. Οι εθνικές αρχές των χωρών οφείλουν να ειδοποιούν την Επιτροπή μέσω του ΣΕΠΑ εντός είκοσι τεσσάρων ωρών το αργότερο από τη διαπίστωση μιας σοβαρής διασυνοριακής απειλής για την υγεία. Στη συνέχεια η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό μια συνεκτική και καλά συντονισμένη αντίδραση.

Θα σας αναφέρω μια τέτοια ενδιαφέρουσα περίπτωση που αφορούσε μολυσμένη σκόνη παιδικού γάλακτος από την Κίνα. Κινέζοι αξιωματούχοι υπεύθυνοι για την ασφάλεια των τροφίμων είχαν εντοπίσει μεγάλες ποσότητες ακατέργαστων γαλακτοκομικών υλικών μολυσμένων με τοξική βιομηχανική χημική μελανίνη. Τα δείγματα της δοκιμής έδειξαν ότι η σκόνη γάλακτος περιείχε έως και πεντακόσιες φορές μεγαλύτερες ποσότητες της χημικής αυτής ουσίας από την επιτρεπόμενη. Να σημειωθεί ότι, όταν η μελανίνη προστεθεί σε προϊόντα διατροφής, μπορεί να προκαλέσει πέτρες στα νεφρά και νεφρική ανεπάρκεια. Μελανίνη βρέθηκε στα προϊόντα είκοσι δύο κινεζικών γαλακτοκομικών εταιρειών, δηλαδή σε έναν στους πέντε προμηθευτές της Κίνας.

Μόλις μας γνωστοποιήθηκε το σκάνδαλο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαγόρευσε κάθε εισαγωγή παιδικών τροφών που περιείχαν γάλα και διατάξαμε εξονυχιστικό έλεγχο όλων των

εισαγόμενων τροφίμων από την Κίνα. Επίσης, προειδοποιήσαμε αμέσως τις αρχές όλων των κρατών μελών. Στην Κίνα εξαιτίας του σκανδάλου 6 παιδιά είχαν πεθάνει και 300 000 παιδιά αρρώστησαν. Είκοσι πρόσωπα καταδικάστηκαν λόγω της ανάμιξής τους στο σκάνδαλο και δύο πρόσωπα εκτελέστηκαν!

Φίλες και φίλοι,

Η παιδεία θεωρείται το soft power της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, λόγω της οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 2008 και έπληξε όλες τις χώρες της Ευρώπης, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο, τα ποσοστά των ανέργων και κυρίως των νέων σε μερικές νότιες χώρες, όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία και η Κύπρος, έφτασαν σε ύψη χωρίς προηγούμενο. Γι' αυτό η προσοχή όλων στράφηκε προς την παιδεία. Ενδεικτικό το γεγονός ότι, όταν συζητούσαμε τον νέο προϋπολογισμό της Ένωσης για το 2014-2020, για πρώτη φορά ο προϋπολογισμός της Ένωσης ήταν μειωμένος, εκτός από τρία προγράμματα: το «Erasmus+» για την παιδεία, το «Δημιουργική Ευρώπη» για τον πολιτισμό και το «Ευρώπη 2020» για την έρευνα.

Δύο ήταν βασικά οι παράγοντες που προκάλεσαν την ανεργία των νέων στις νότιες χώρες της Ένωσης. Πρώτον, η μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ του τι και πώς διδάσκονται τα παιδιά μας στα σχολεία μας και τι είναι οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, το λεγόμενο «skills gap». Και, δεύτερον, η αρνητική στάση των χωρών μας έναντι της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Να φανταστείτε ότι, ενώ υπήρχε αυτή η μεγάλη ανεργία, την ίδια στιγμή υπήρχαν εκατομμύρια κενές θέσεις για τις οποίες δεν έβρισκαν το κατάλληλο προσωπικό. Ο στόχος μας λοιπόν ήταν να ενθαρρύνουμε τις χώρες του νότου να ενδυναμώσουν την επαγγελματική εκπαίδευση και να ενθαρρυνθούν γονείς και παιδιά να την ακολουθήσουν. Φανταστείτε ότι στη Γερμανία δεν υπήρξε ανεργία, γιατί το 80% των παιδιών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν από σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Θα περάσω τώρα σε μια πρωτοβουλία που είναι ιδιαίτερα σημαντική, αν λάβομε υπόψη τις ανάγκες που δημιούργησε η πανδημία COVID-19 σε σχέση με την εκπαίδευση. Τα πλείστα σχολεία και πανεπιστήμια ήταν αναγκασμένα να παραμείνουν για μεγάλες περιόδους κλειστά και ο μόνος τρόπος μάθησης ήταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τον Σεπτέμβριο του 2013 πήραμε μια κοινή πρωτοβουλία και υιοθετήσαμε την ανακοίνωση «Άνοιγμα της εκπαίδευσης» με επικεφαλής εμένα, ως επίτροπο αρμόδια για θέματα εκπαίδευσης, και την Neelie Kroes, αρμόδια για το ψηφιακό θεματολόγιο.

Το εκπαιδευτικό τοπίο μεταβάλλεται σημαντικά από το σχολείο έως το πανεπιστήμιο και πέραν αυτού. Η ανοικτή εκπαίδευση που βασίζεται στην τεχνολογία είναι αναγκαία, όχι μόνο χρήσιμη, για όλες τις ηλικίες. Πρέπει να προσπαθήσουμε περισσότερο, για να εξασφαλιστεί ότι ιδιαίτερα οι νέοι θα είναι εφοδιασμένοι με τις ψηφιακές δεξιότητες που χρειάζονται για το μέλλον τους. Δεν αρκεί να γνωρίζουν πώς μπορούν να χρησιμοποιούν μια εφαρμογή ή ένα πρόγραμμα, αλλά χρειαζόμαστε νέους που να μπορούν να δημιουργήσουν και τα δικά τους προγράμματα.

Το άνοιγμα της εκπαίδευσης δεν ήταν προβληματικό για όσες χώρες επέδειξαν ετοιμότητα και διάθεση να επενδύσουν έγκαιρα στην ψηφιακή εκπαίδευση και τεχνολογία, αλλά δυστυχώς πολλές χώρες, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, η πανδημία μάς βρήκε απ' αυτή την άποψη απροετοίμαστους.

Τέλος, να μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε μια σημαντική εξουσία που η Συνθήκη της Λισαβόνας έδωσε στα εθνικά κοινοβούλια, δηλαδή την εξουσία να ελέγχουν την τήρηση της επικουρικότητας. Ο κ. Γεωργιάδης αναφέρθηκε ήδη στο θέμα της επικουρικότητας. Είναι πολύ σημαντικό. Οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπόκεινται στην αρχή της επικουρικότητας. Αυτό σημαίνει ότι η Ένωση ενεργεί μόνο όταν η δράση της θα είναι πιο αποτελεσματική σε ευρωπαϊκό επίπεδο και όχι σε εθνικό επίπεδο. Εκτός από τους τομείς

όπου οι Συνθήκες έχουν δώσει αποκλειστική αρμοδιότητα στην Ένωση, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις είναι μια απόφαση που λαμβάνεται ξεχωριστά για κάθε νέο νόμο. Τα εθνικά κοινοβούλια εποπτεύουν την ορθή εφαρμογή της αρχής αυτής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ένωσης. Για να μπορούν τα κοινοβούλια να διενεργούν ελέγχους επικουρικότητας, η Επιτροπή στέλνει τα νομοσχέδια στα εθνικά κοινοβούλια και ταυτόχρονα τα διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Κάθε εθνικό κοινοβούλιο μπορεί να εκφράσει μια αιτιολογημένη γνώμη, εάν κρίνει ότι η πρόταση δεν είναι συμβατή με την αρχή της επικουρικότητας. Ανάλογα με τον αριθμό των αιτιολογημένων γνώμων που εκδίδονται από τα εθνικά κοινοβούλια, η Επιτροπή μπορεί να χρειαστεί να επανεξετάσει την πρότασή της και να αποφασίσει αν θα τη διατηρήσει, θα την τροποποιήσει ή αν θα την αποσύρει. Η διαδικασία αυτή αναφέρεται ως διαδικασία κίτρινης και πορτοκαλί κάρτας. Στην περίπτωση της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, εάν η πλειοψηφία των εθνικών κοινοβουλίων δώσει αιτιολογημένη γνώμη, και εφόσον η Επιτροπή αποφασίσει να διατηρήσει την πρότασή της, θα πρέπει να εξηγήσει τους λόγους της και τότε θα είναι στην αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου να αποφασίσουν αν θα συνεχιστεί ή όχι η νομοθετική διαδικασία. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον για όλους μας να μάθουμε σε πόσες περιπτώσεις η δική μας Βουλή έστειλε κίτρινη κάρτα για συγκεκριμένη πρόταση στην Επιτροπή.

Δυστυχώς, φίλοι και φίλες, ο χρόνος δεν μου επιτρέπει να αναφερθώ σε άλλους τομείς του χαρτοφυλακίου μου. Σας ευχαριστώ για τη προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τη συνάδελφο την Ανδρούλα Βασιλείου για την εκτενή και αναλυτική παρέμβασή της σε σχέση με τη λειτουργία ουσιαστικά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Καλώ τώρα στο βήμα την πρώην συνάδελφο κ. Αντιγόνη Περικλέους Παπαδοπούλου, η οποία διετέλεσε βουλευτρια, ευρωβουλευτρια και δήμαρχος της Μόρφου, όπου θα μας αναλύσει το θέμα «Κυπριακό, οικονομία, ισότητα φύλων: Μια σύντομη ανάλυση» και ευελπιστώ να είναι και σύντομη η ανάλυση της Αντιγόνης.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ:

(ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΡΙΑ, ΠΡΩΗΝ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΡΙΑ, ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΜΟΡΦΟΥ)

Ευχαριστώ, αγαπητέ Γιώργο!

Συνάδελφοι βουλευτές νυν και πρώην,

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Φίλοι και φίλες,

Μου περιποιεί τιμή η πρόσκληση να μιλήσω στην αποψινή εκλεκτή ομήγυρη, ανασκοπώντας την πορεία της Κύπρου μετά την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από προσωπικές κοινοβουλευτικές εμπειρίες.

Στα πλαίσια προετοιμασίας της παρουσίασής μου, ανέτρεξα στο προσωπικό μου αρχείο και μοιράζομαι μαζί σας τις δικές μου προσδοκίες, όπως κατατέθηκαν στα εγκαίνια του πολιτικού μου γραφείου το 2009 με την έναρξη της θητείας μου ως ευρωβουλευτή. Ανέφερα τότε τα εξής: «Το πολιτικό μου γραφείο στη Λευκωσία παίρνει σάρκα και οστά, για να λειτουργεί ως γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα σε Βρυξέλλες, Στρασβούργο και Κύπρο, γιατί όσα αποφασίζονται στην Ευρώπη επηρεάζουν την καθημερινότητα πεντακοσίων εκατομμυρίων πολιτών και των Κυπρίων. Απαιτείται η σμίκρυνση των αποστάσεων, προώθηση αμφίδρομης επικοινωνίας, αποβολή της εσωστρέφειας, επιδίωξη μιας ενεργούς,

αμφίδρομης και ισότιμης συμμετοχής μας στο κοινό ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, με εμπλοκή σε όλα τα θέματα κι όχι μόνο στα κυπροκεντρικά. Το Ευρωκοινοβούλιο καλείται να δώσει λύσεις στα σύγχρονα ευρωπαϊκά προβλήματα που ταλανίζουν τους πολίτες, προβλήματα οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά, ανισότητες και κοινωνικοοικονομικοί αποκλεισμοί. Δικό μας όραμα ένας κόσμος πιο δίκαιος, με ίσες ευκαιρίες μόρφωσης, ποιοτικές θέσεις εργασίας, με τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων να είναι σεβαστά και να εφαρμόζονται χωρίς παρεκκλίσεις. Ενστερνίζομαι το όραμα για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που να είναι ένας πραγματικός χώρος ελευθερίας, δικαιοσύνης, ασφάλειας, ευημερίας, κοινοτικής αλληλεγγύης, αειφόρου ανάπτυξης, χώρος ελεύθερης διακίνησης και απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τους λαούς, ευελπιστώντας πλήρη εφαρμογή αυτού του οράματος και στην ευρωπαϊκή Κύπρο μας».

Έκτοτε, αγαπητοί φίλοι και φίλες, το τρίπτυχο «δικτύωση, διαφώτιση, διεκδίκηση» αποτελούσε το επίκεντρο της δικής μου κοινοβουλευτικής δράσης.

Στο Ευρωκοινοβούλιο παλέψαμε ενεργά για νομοθετικές ρυθμίσεις που να ενισχύουν την ανάκαμψη από την οικονομική κρίση, τη μεταμόρφωση της οικονομίας από ρυπογόνο σε οικολογική, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μεταφορών ενεργειακής απόδοσης. Ενθαρρύναμε την έρευνα, την επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση της πράσινης οικονομίας, την ενεργότερη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας, την προώθηση δομών συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, την ισότητα των φύλων, τη διά βίου εκπαίδευση, την επένδυση σε κοινωνικές υποδομές στήριξης παιδιών, ηλικιωμένων και αναπήρων. Επιδιώξαμε ενίσχυση της κοινοτικής αλληλεγγύης και συνοχής σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με πιο απλές, διάφανες και συνεκτικές πολιτικές, βασισμένες σε αποτελεσματικές πρακτικές του παρελθόντος, προωθώντας τη διευρωπαϊκή δικτύωση, την

ενίσχυση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, την εφαρμογή περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων, καθώς και ευελιξία στη διαχείριση κοινωνικών ταμείων και ταμείων συνοχής.

Στην κοινοτική αλληλεγγύη προσβλέπαμε και στο Κυπριακό, οραματιζόμενοι μια Κύπρο λεύτερη, χωρίς διαχωριστικά συρματοπλέγματα και στρατούς κατοχής. Πιστεύοντας στην πολιτιστική διπλωματία, διοργανώσαμε σωρεία διαφωτιστικών εκδηλώσεων για το δράμα των αγνοουμένων, προσφύγων και εγκλωβισμένων, τη σύληση της πολιτιστικής κληρονομιάς, προσβλέποντας στην έμπρακτη ευρωπαϊκή αρωγή, ώστε να κατισχύσουν και στην Κύπρο οι ευρωπαϊκές αρχές και αξίες.

Ωστόσο, οι προσδοκίες δεν επαληθεύτηκαν. Δική μου διαπίστωση είναι πως τίποτα δεν είναι δεδομένο κι αυτονόητο στον ευρωπαϊκό χώρο. Χρειάζεται καθημερινός αγώνας διεκδίκησης, για να επιτευχθούν στόχοι, να ξεπεραστούν γραφειοκρατικές, χρονοβόρες και αδιαφανείς διαδικασίες, να σπάσουν κυκλώματα συμφερόντων, να ακουστεί η φωνή των λιγότερο δυνατών, να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες οικονομικές και άλλες ανισότητες ανάμεσα στον ευρωπαϊκό βορά και στον ευρωπαϊκό νότο, να τερματιστεί η διαρροή εγκεφάλων από τις μεσογειακές χώρες στις χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Χρειάζεται κι από δικής μας πλευράς πιο ξεκάθαρο όραμα, ενιαία στρατηγική δράση, ομόνοια, διεκδίκηση και πλήρης συστράτευση.

Υπέροχες όλες οι ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για ανταλλαγή εμπειριών ανάμεσα σε νέους με τα προγράμματα «Erasmus». Καλοσχεδιασμένες και ευρωπαϊκές πολιτικές και στρατηγικές για ενδυνάμωση εμάς των γυναικών. Αξιόλογη η προσπάθεια για συνεχείς διαβουλεύσεις με την κοινωνία και τα οργανωμένα σύνολα πριν από τη λήψη αποφάσεων.

Σημαντικές οι εμπειρίες να αναγνωρίζεται η δουλειά σου και να βλέπεις πρωτοβουλίες όπως π.χ. την καθιέρωση της 16^{ης} Οκτωβρίου ως Πανευρωπαϊκής Ημέρας Επανεκκίνησης Καρδιάς, όχι μόνο να υιοθετούνται από το Ευρωκοινοβούλιο το 2012, αλλά δέκα χρόνια

αργότερα να γίνονται παγκόσμιες, αφού η 16^η Οκτωβρίου έχει καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Επανεκκίνησης Καρδιάς, ξεκινώντας από πρωτοβουλία της Κύπρου.

Εξίσου σημαντική η ηθική ικανοποίηση να βλέπεις την Κύπρο να αναλαμβάνει επιτυχώς την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρώπης το δεύτερο εξάμηνο του 2012 και ο πρώτος φάκελος που κλείνει επί Κυπριακής Προεδρίας να έχει τη δική σου υπογραφή, αφού έτυχε να ήμουν η εισηγήτρια εκ μέρους του Ευρωκοινοβουλίου της έκθεσης με τίτλο «2013: Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτών». Η συγγραφή της έκθεσης μου έδωσε την ευκαιρία να συναντηθώ με πλειάδα Ευρωπαίων πολιτών, να ακούσω απόψεις για το μέλλον της Ευρώπης, αλλά και να αντιληφθώ τη δυσφορία τους στο επίμαχο δίλημμα «γερμανική Ευρώπη ή ευρωπαϊκή Γερμανία», που απέδιδε τότε γλαφυρά την άρνησή τους να δεχτούν τις αυστηρές πολιτικές λιτότητας που επέβαλλε, θυμάστε, ο αρμόδιος Υπουργός Οικονομικών, ο Γερμανός, ο κ. Σόιμπλε, η Γερμανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και που τελικά δυστυχώς εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά με το κούρεμα καταθέσεων στην Κύπρο, ως να είμαστε εμείς τα πειραματόζωα της Ευρώπης.

Αντέδρασα στο κούρεμα. Θεωρούσα και θεωρώ λάθος την παραπομπή του από την τότε κυπριακή κυβέρνηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση, αφού ποτέ προηγουμένως αυτό το κούρεμα δεν είχε εγκριθεί από το Ευρωκοινοβούλιο και δεν είχε τη δημοκρατική νομιμοποίηση για την οποία μιλήσατε τόσο εμφαντικά, κύριε Γεωργιάδη.

Πιστεύω ακράδαντα πως από τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουμε επωφεληθεί πολύ στους πλείστους τομείς. Αναγκαστήκαμε να αναθεωρήσουμε εθνικές νομοθεσίες, να υιοθετήσουμε καλές πρακτικές και προγράμματα, να βελτιώσουμε θεσμούς, να αντλήσουμε κοινοτικά κονδύλια για χρηματοδότηση έργων. Υιοθετήσαμε εθνικές στρατηγικές για τη νεολαία, την ισότητα των φύλων, βελτιώσαμε τον τρόπο ελέγχου και

λογοδοσίας θεσμικών οργάνων και διοικητικών λειτουργιών, αν και πολλές μεταρρυθμίσεις απαιτούνται ακόμη.

Εντοπίσαμε όμως και δημοκρατικά ελλείμματα. Γραφειοκρατία, αδιαφάνεια και μια συνεχή προσπάθεια του Ευρωκοινοβουλίου, που είναι εκλεγμένο από τους λαούς για τους λαούς, να υπερασπίζεται με πάθος τους πολίτες και όχι το σύστημα. Ωστόσο, ιεραρχώ ως πρώτη στο δημοκρατικό έλλειμμα την επιλεκτική πολιτική των δύο μέτρων και των δύο σταθμών, όπως εφαρμόστηκε πρόσφατα με την άμεση επιβολή κυρώσεων κατά της Ρωσίας για την εισβολή της στην Ουκρανία, την ίδια ώρα που η Τουρκία, μια υποψήφια προς ένταξη χώρα, παραμένει στο απυρόβλητο, παρά τη σαρανταεννιάχρονη τουρκική κατοχή ευρωπαϊκών εδαφών στην Κύπρο.

Παρακολουθώντας διαρκώς τις εξελίξεις, εκφράζω ανησυχία για το δυσανάλογο βάρος που επωμίζεται σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση στην οικονομία και στην κοινωνική της συνοχή. από τον παρατεταμένο ρωσο-ουκρανικό πόλεμο, που την αναγκάζει να στηρίζεται για λόγους ασφαλείας στα δεκανίκια του NATO και της Αμερικής, αφού δυστυχώς η κοινοτική εξωτερική πολιτική άμυνας και ασφάλειας δεν έχει ολοκληρωθεί.

Είναι γεγονός πως εμείς οι Κύπριοι εναποθέσαμε πολλές προσδοκίες για λύση του Κυπριακού, όταν ενταχθήκαμε στην ευρωπαϊκή οικογένεια πριν από δεκαεννέα χρόνια. Αναμέναμε πως η Τουρκία ως χώρα υποψήφια προς ένταξη θα αναγκαζόταν να σεβαστεί και να εφαρμόσει τις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες. Διαψευστήκαμε. Είδαμε μια αλαζονική τουρκική κυβέρνηση να απειλεί, να εκβιάζει και να πνέει τα μένεα ενάντια σε Κύπρο και Ελλάδα, χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο. Καταγράφουμε την υπέρμετρη ανοχή της Ευρώπης ή την τήρηση ίσων αποστάσεων σε πολλές περιπτώσεις με λεκτικές νουθεσίες. Δεν αλλάζει η αλαζονική τουρκική εξωτερική πολιτική.

Είναι ωστόσο ελπιδοφόρο πως έχουμε σύμμαχο το Ευρωκοινοβούλιο, γιατί σε όλες τις προτάσεις ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις εκθέσεις προόδου της επιτροπής για την Τουρκία από το 2009 μέχρι σήμερα και ειδικά αυτές τις περιόδου 2019-2021 καταγράφουν λεπτομερώς όσα λειτουργούν ανασταλτικά στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, κάτι που μας αφορά άμεσα, γιατί πολλές φορές επιρρίπτουμε την ευθύνη για τη μη λύση του Κυπριακού σε εμάς.

Ας δούμε τι λεν οι διεθνείς οργανισμοί για την Τουρκία. Καταγγέλλεται η άρνηση της Τουρκίας -και του Ερντογάν συγκεκριμένα- να εφαρμόσει το διαπραγματευτικό πλαίσιο της 3ης Οκτωβρίου 2005 και τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, η άρνησή της για ομαλοποίηση σχέσεων με όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, η μη εφαρμογή του Πρωτοκόλλου της Άγκυρας της 29ης Ιουλίου, η τουρκική αντίληψη πως η Κύπρος είναι εκλιπούσα, καθώς και η μη εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτόκολλου που επεκτείνει τη Συμφωνία της Άγκυρας με όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απαιτεί άρση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και μέσων μεταφοράς και για την Κύπρο.

Διεθνείς οργανισμοί όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, διεθνείς οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το ΕΔΑΔ, το Ευρωκοινοβούλιο ακριβώς αυτά είναι που λεν. Καταγγέλλουν την Τουρκία πως δυστυχώς αποστασιοποιείται όλο και περισσότερο και με ταχύ βηματισμό από τις αξίες και το κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντοπίζουν εγχώρια δημοκρατική οπισθοδρόμηση, απομάκρυνση από ευρωπαϊκά πρότυπα, πολιτικές και συμφέροντα στο κράτος δικαίου και θεμελιωδών δικαιωμάτων στο τουρκικό θεσμικό πλαίσιο και στις σχετικές μεταρρυθμίσεις, ενώ θεωρούν ότι η τουρκική εξωτερική πολιτική γίνεται όλο και πιο αντιφατική, αφού τείνει σε στρατιωτικές επιλογές αντί του διαλόγου και της διπλωματίας. Σηλητεύουν τις επιθετικές τουρκικές κινήσεις και τις

παράνομες τουρκικές ενέργειες κατά κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο.

Ως πρώην μέλος της μικτής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας, αλλά και παλαιότερα και ως μέλος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης συμμετείχα σε πλειάδα συζητήσεων σε Τουρκία, Βρυξέλλες, Παρίσι και αλλού με επίκεντρο την καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κατά συρροήν δίωξη υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοσιογράφων, πανεπιστημιακών, ακτιβιστών, γυναικών, ατόμων ΛΟΑΤΚΙ, δημάρχων, φοιτητών και αντιφρονούντων.

Ως πρώην εισηγήτρια εκθέσεων για την κατάσταση των γυναικών στην Τουρκία απερίφραστα καταδικάζω την τωρινή απόφαση της τουρκικής κυβέρνησης να αποχωρήσει από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Αυτό σημαίνει απομάκρυνση της Τουρκίας από ενωσιακά και διεθνή πρότυπα, αμφισβήτηση των δεσμεύσεων της χώρας για πρόληψη και καταστολή της βίας και μάλιστα σε μια εποχή που λόγω και της πανδημίας η βία ενάντια των γυναικών στην Τουρκία κορυφώνεται. Υπάρχει υψηλό ποσοστό γυναικοκτονιών, εγκλημάτων «τιμής», μη νόμιμων γάμων παιδιών και μεγάλα φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης.

Ολοκληρώνοντας, η επανεκλογή Ερντογάν στο προεδρικό αξίωμα ουσιαστικά παγιώνει την αυταρχική επικράτηση ενός Προέδρου με υπερσυγκέντρωση εξουσίας στα χέρια, απουσία δημοκρατικής λογοδοσίας και αυξανόμενη επιρροή στα κρατικά θεσμικά όργανα και τους ρυθμιστικούς φορείς, που θα έπρεπε να είναι σύμφωνα με την Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης ανεξάρτητοι. Ήδη καταγράφουμε στην Κύπρο το πρώτο δείγμα αλαζονείας του Τούρκου Προέδρου, αφού μετά την πανηγυρική επανεκλογή του παράνομα επισκέφθηκε το ψευδοκράτος και έθεσε ως προτεραιότητα την αναγνώριση κυριαρχίας ως προϋπόθεση για επανέναρξη των συνομιλιών, διεκδικώντας λύση δύο

κρατών. Η περίοδος της διπλωματίας των σεισμών φαίνεται να οδεύει προς το τέλος της. Το αφήγημα της Γαλάζιας Πατρίδας και η πεισματική εμμονή του Ερντογάν να επεκτείνει τα σύνορα της χώρας του ως το 2024 προμηνύουν αναταράξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και όχι μόνο.

Μόνη ελπίδα μας η επίδειξη της αναγκαίας πολιτικής βούλησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη να προβούν σε αποτελεσματικές παρεμβάσεις, αφενός για να πείσουν την τουρκική κυβέρνηση να αλλάξει συμπεριφορά και να επανέλθει στις συνομιλίες και πράγματι να δουλέψει για την ενταξιακή της πορεία και αφετέρου για να τερματίσει το ανατολίτικο παζάρι στο οποίο επιδίδεται κάθε φορά που καλείται να συνδράμει σε αιτήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του NATO ή άλλων χωρών, ζητώντας ανταλλάγματα και δώρα, όπλα, μαχητικά αεροπλάνα, γη, ύδωρ και εκπτώσεις σε θέματα αρχών.

Με την ολοκλήρωση των εκλογών σε Τουρκία και Ελλάδα, η Κύπρος αναμένει από τους Ευρωπαίους εταίρους της και τον ΟΗΕ να στηρίξουν έμπρακτα τις άοκνες προσπάθειες του Προέδρου Χριστοδουλίδη για τερματισμό των αδιεξόδων στο Κυπριακό και επανέναρξη ουσιαστικού διαλόγου για εξεύρεση δίκαιης, λειτουργικής και βιώσιμης λύσης. Ιδιαίτερα εμείς οι πρόσφυγες ευελπιστούμε πως επιτέλους η πρόταση της Λευκωσίας για καθορισμό σημαίνοντος Ευρωπαϊού πολιτικού, για να παρακολουθεί από κοντά τις πιθανολογούμενες συνομιλίες, θα τύχει αποδοχής.

Δική μας ευχή και παραίνεση είναι να επικρατήσει και στη δική μας πλευρά ομόνοια, συναντίληψη, κοινή στοχοθέτηση και στρατηγική, ώστε όλοι μαζί με συνέργεια και κοινή δράση να τερματίσουμε τη στασιμότητα και να παλέψουμε για τη λύση του Κυπριακού στα πλαίσια των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, του διεθνή νόμου και των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών. Μόνο ενώνοντας δυνάμεις μπορούμε να σηκώσουμε τον ήλιο της δικαιοσύνης πάνω από τη χώρα μας. Ας κάνουμε επιτέλους πράξη τη ρήση «εν τη ενότητα η ισχύς» και ας

εφαρμόσουμε συνετά το αρχαίο ρητό «συν Αθηνά και χείρα κίνει». Ώρα να βάλουμε την Κύπρο πάνω από όλους και όλα, πάνω από κόμματα και ημίχρονους σχεδιασμούς, για να έχουμε ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο, για ένα ευρωπαϊκό αύριο, γιατί η Ευρώπη είναι η οικογένειά μας, εκεί ανήκουμε, αλλά ό,τι ισχύει για τους Ευρωπαίους πολίτες, πρέπει να ισχύει και για τους Ευρωπαίους της Κύπρου.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ την πρώην συνάδελφο Αντιγόνη Περικλέους Παπαδοπούλου. Πολύ αναλυτική αλλά όχι σύντομη η...

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ:

Δώδεκα λεπτά, είμαι χρονομετρημένη ακριβώς!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Δεκαέξι λεπτά και πενήντα δευτερόλεπτα, συνάδελφε!

(Γέλια)

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ:

Τα έλεγα σιγά, για να μη μου λέτε ότι τρέχω να τα πω όλα μαζί!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Καλώ στο βήμα τον φίλτατο πρώην συνάδελφο Χρίστο Πουργουρίδη, ο οποίος διετέλεσε βουλευτής και πρόεδρος της Επιτροπής Νομικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το θέμα το οποίο θα αναλύσει ο πρώην συνάδελφος είναι «Ο ρόλος της Ευρώπης στο Κυπριακό: Γιατί έχουν διαψευστεί οι προσδοκίες μας».

Αγαπητέ Χρίστο.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΟΥΡΓΟΥΡΙΔΗΣ:

**(ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ, ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ)**

Κυρίες και κύριοι,

Για να αντιληφθούμε τον ρόλο της Ευρώπης στο Κυπριακό, δεν πρέπει να λησμονούμε τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, που συχνά στην Κύπρο το λησμονούμε. Είναι ένας οργανισμός τον οποίο τα κράτη μέλη εκχωρούν αρμοδιότητες, αλλά διατηρούν την ανεξαρτησία τους και την αυτονομία τους και όλες τις αποφάσεις τις λαμβάνουν στα συλλογικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση τα εθνικά τους συμφέροντα. Δεν υπάρχει, δεν έχουμε ενώπιόν μας ούτε μια συνομοσπονδία ούτε έναν οργανισμό εις τον οποίο μπορεί να ληφθούν αποφάσεις, τουλάχιστον σε σημαντικά θέματα, κατά πλειοψηφία.

Επειδή ακριβώς λειτουργεί με αυτό τον τρόπο, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο κατεξοχήν χώρος, όπου ο συμβιβασμός έχει αναχθεί σε επιστήμη. Τις μεγαλύτερες επιτυχίες θα τις πετύχει ένα κράτος μέλος που μπορεί και ξέρει να διαπραγματεύεται και να συμβιβάζεται. Όλα τα κράτη μέλη έχουν προβλήματα, άλλα μικρά, άλλα μεγάλα. Συνεπώς, το κάθε κράτος έχει ανάγκη το άλλο. Όταν στη δεδομένη στιγμή θα υπάρχει θέμα που το αφορά εκείνο το συγκεκριμένο κράτος, να δώσεις χείρα βοηθείας.

Το να διαπραγματεύεσαι όμως σωστά και κυρίως αποτελεσματικά όλοι θα συμφωνήσουμε και όλες θα συμφωνήσουμε ότι χρειάζεται πάρα πολλές ικανότητες. Τουλάχιστον όσοι από εμάς ασκούμε το επάγγελμα του δικηγόρου ή όσοι ασκούν το επάγγελμα του πωλητή ξέρουμε πολύ καλά τι σημαίνει να διαπραγματεύεσαι και τι ικανότητες πρέπει να επιστρατεύσεις, για να διαπραγματευτείς σωστά. Πρώτιστα, πρέπει να διαθέτεις σαφείς και συγκεκριμένους στόχους, όταν πας να διαπραγματευτείς.

Συγκεκριμένοι είναι οι στόχοι αυτοί, όταν είναι εφικτοί και υλοποιήσιμοι. Αν οι στόχοι σου είναι ανέφικτοι και μη υλοποιήσιμοι, και τον καλύτερο διαπραγματευτή του κόσμου να βάλεις, θα αποτύχεις.

Έχω την άποψη ότι, όσον αφορά το μεγάλο μας πρόβλημα, το Κυπριακό, ουδέποτε ή, θα πω, σπάνια, γιατί σε κάποιες περιόδους μικρές επί Βασιλείου πρώτα και επί Κληρίδη δεύτερα αξιολογήθηκαν οι στόχοι μας με κριτήριο το εφικτό και το υλοποιήσιμο, σε όλα τα άλλα χρονικά διαστήματα οι στόχοι μας που θέταμε στο Κυπριακό δεν αξιολογούντο με βάση το εφικτό και το υλοποιήσιμο. Θέλετε οι συναισθηματικοί λόγοι; Θέλετε τα τραγικά γεγονότα της εισβολής που συνεχίζουμε να τα βιώνουμε καθημερινά; Δεν μας επέτρεψαν ποτέ να καθορίσουμε στόχους με βάση το «μπορούμε» και τους καθορίζαμε συνεχώς με βάση το «θέλω». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην επιτευχθούν οι στόχοι που θέταμε, να οδηγούμεθα σε αλληπάλληλες απογοητεύσεις, τη μια πίσω από την άλλη, και, επειδή σπάνια στην Κύπρο μάθαμε να επιρρίπτουμε τις ευθύνες οποιασδήποτε αποτυχίας εις τους εαυτούς μας, επιρρίπταμε τις ευθύνες στους ξένους, τους Αμερικάνους και κυρίως τους εταίρους μας εις την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει τη διαπραγματευτική μας ισχύ και συνεπώς τη δυνατότητα να πάρουμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση εκείνο που ζητούμε είναι ότι, επειδή το Κυπριακό είναι για εμάς όντως πολύ σοβαρό πρόβλημα, απορροφά σχεδόν όλο τον χρόνο μας και όλες μας τις δραστηριότητες στο εξωτερικό. Είμεθα μονοθεματικοί. Σπάνια διαθέτουμε χρόνο να ασχοληθούμε με τα ψάρια της Σουηδίας για παράδειγμα. Σπάνια έχουμε χρόνο να ασχοληθούμε με τις πατάτες της Πολωνίας κ.ο.κ. Γι' αυτές τις χώρες όμως αυτά τα προβλήματα είναι σοβαρά. Και αναμένουν από... Μπορεί να είμαστε μικρό κράτος, αλλά έχουμε μια ψήφο. Αναμένουν, όταν θέτουν ζητήματα που αφορούν τα δικά τους προβλήματα αυτών των κατηγοριών, τη δική μας συμπαράσταση και βοήθεια, αλλά

δυστυχώς εμάς, λόγω της σοβαρότητας του προβλήματός μας, ο χρόνος μας είναι αφοσιωμένος στο κυπριακό πρόβλημα.

Σε έναν χώρο που κυριαρχεί το «πάρε-δώσε» -έτσι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, πάρε-δώσε, ας μας ενοχλεί ότι είναι, αλλά έτσι είναι- εμείς δίδουμε την εντύπωση ότι, όχι, είμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το «ζήτα» και το «πάρε». Δεν δώσαμε ποτέ την εντύπωση ότι είμεθα στον χώρο εκείνο, για να παίρνουμε και να δίδουμε, να βοηθούμε τους άλλους εταίρους μας. Δεν έχει σημασία αν αυτό είναι η πραγματικότητα. Μπορεί να συμβάλλουν οι αντιπρόσωποί μας σε κάποια ζητήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημασία έχει η εντύπωση και η εντύπωση είναι ότι η Κύπρος είναι συνέχεια για να ζητά, να ζητά να βάλουμε την Τουρκία στη θέση της. Μας μειώνει και αυτό τη διαπραγματευτική μας θέση.

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που επηρέαζε όλα αυτά τα χρόνια καθοριστικά την ισχύ μας να διαπραγματευτούμε και να πάρουμε ήταν οι σχέσεις μας με τη Ρωσία. Δεν είναι λίγοι στην Ευρώπη, ιδιαίτερα οι πρώην της Σοβιετικής Ένωσης, Τσεχία, Εσθονία κ.λπ. κ.λπ., που μας θεωρούσαν τον δούρειο ίππο της Ρωσίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το έλεγαν μεταξύ τους. Επαναλαμβάνω, δεν έχει σημασία αν είμεθα ο δούρειος ίππος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορώ να πω ότι δεν είμαστε, αλλά σημασία έχει ότι μας θεωρούσαν ότι είμαστε και πώς θα μας αντιμετώπιζαν, εφόσον έτσι μας θεωρούσαν ότι είμαστε;

Παρά ταύτα, ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διατήρηση και προστασία της κρατικής μας οντότητας είναι ανεκτίμητος. Για να συνεχίσει να υπάρχει η Κυπριακή Δημοκρατία, εν πολλοίς οφείλεται στο ότι είμεθα πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος της στη μη αναγνώριση του μορφώματος που εγκαθίδρυσε η Τουρκία στα κατεχόμενα. Αυτά τα δύο πράγματα πρέπει να μάθουμε να τα εκτιμούμε και να μην τα παραγνωρίζουμε, γιατί είναι τεράστιας σημασίας. Όμως και στις προσπάθειες

επίλυσης του Κυπριακού ήταν καθοριστικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θεωρούμε ως δεδομένες τις τέσσερις βασικές ελευθερίες. Δεν είναι δεδομένες οι τέσσερις βασικές ελευθερίες. Οι τέσσερις βασικές ελευθερίες μπήκαν στα πλαίσια των προτάσεων επίλυσης του κυπριακού προβλήματος χάριν της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι μια τεράστια επιτυχία, διότι είναι ένα κεκτημένο που έχουμε αποκτήσει, που όποια λύσις και αν υπάρξει, αν υπάρξει, οι τέσσερις βασικές ελευθερίες θα είναι εκεί. Επίσης, να μην υποτιμούμε καθόλου το τεράστιο γεγονός ότι η ένταξις ολόκληρης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε περίπτωση που θα λυθεί το κυπριακό πρόβλημα, παραμένει το ισχυρότερό μας όπλο και το ισχυρότερό μας ατού, για να βρούμε λύση του κυπριακού προβλήματος. Είναι εξαιτίας του ότι θα μπουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση που παραμένουν ακόμα ισχυρές και οι υπολογίσιμες δυνάμεις στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, παρά τις πιέσεις που δέχονται από την Τουρκία, και επομένως θα πρέπει να αναζητήσουμε τους τρόπους εκείνους που αυτό το όπλο, αυτό το ατού θα το χρησιμοποιήσουμε σωστά.

Και θα κλείσω με ένα ανέκδοτο που μου διηγήθηκε ο Φερχόιγκεν, κυρία Βασιλείου, στο Στρασβούργο το 2010. Το 2008 η Ρωσία έκαμε εισβολή σε δύο επαρχίες της Γεωργίας, την Αμπχαζία και την Οσετία. Μπήκα εισηγητής στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης και εισηγήθηκα την αποβολή της αντιπροσωπίας της Ρωσίας από την κοινοβουλευτική συνέλευση -ήταν η κατάληξις στο report μου- ως αποτέλεσμα της εισβολής που έκαμε εις τις δύο αυτές επαρχίες της Γεωργίας. Οι φίλοι μου οι Γερμανοί ήταν εναντίον. Όταν λέω «οι φίλοι μου», εννοώ του Λαϊκού Κόμματος. Και έχασα την ψηφοφορία για δύο ψήφους.

Ο Χόιστερ, ο επικεφαλής της αντιπροσωπίας, του οποίου για λίγο καιρό έκοψα την καλημέρα, όταν ήρθε ο Φερχόιγκεν μια επίσκεψη εις το Στρασβούργο, μας κάλεσε να φάμε μαζί, για να μερώσουμε. Είπαμε πολλά και εξέφρασα και ένα παράπονο ότι δεν έκαμε ό,τι

μπορούσε να κάμει στο Κυπριακό. Και, αγαπητέ Παναγιώτη, μου διηγήθηκε την εξής ιστορία, την οποία έχω δημοσιεύσει και σε άρθρα μου: «Πήρε φωτιά το σπίτι κάποιων», μου λέει, «και έρχεται μια γειτόνισσά του παχουλή με έτσι μπράτσα και του λέει: “Ελα να σε βγάλω έξω και θα καείς”. “Α,” της λέει, “εγώ έχω σύμμαχο τον Θεό, δεν θα καώ”. Σε λίγη ώρα ειδοποίησαν την πυροσβεστική, ήρθε το όχημα της πυροσβεστικής, του φωνάζει ο πυροσβέστης από τη σκάλα: “Ελα να σε βγάλουμε έξω”. Του απαντά: “Όχι, εγώ δεν πρόκειται να πάθω τίποτε, πηγαίνετε στο καλό”. Η φωτιά προχώρησε, ανέβηκε στη στέγη. Ήρθε άλλος πυροσβέστης με το ελικόπτερο, τα ίδια του είπε: “Εγώ έχω τον Θεό. Δεν πρόκειται να καώ”. Κάηκε, πήγε στον Θεό. Του λέει: “Υψιστέ μου, τόσα παρακάλια, τόσες προσευχές, τόση αγάπη, τόση λατρεία, με άφησες και κάηκα;” “Τι ήθελες, γιε μου; Να κατεβούμε κάτω να καούμε μαζί;»».

Αυτή ήταν η απάντηση του Φερχόιγκεν για το Κυπριακό. Ο νοών νοείτω!

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον πρώην συνάδελφο Χρήστο Πουργουρίδη για τα όσα έχει αναφέρει.

Καλώ στο βήμα τώρα τον αγαπητό πρώην Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, πρώην ευρωβουλευτή και νυν δήμαρχο των ωραίων Λευκάρων Σοφοκλή Σοφοκλέους, όπου θα μας αναλύσει το θέμα «Η Ευρώπη μπορεί να προχωρήσει χωρίς εμάς; Εμείς μπορούμε χωρίς την Ευρώπη;».

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ:

(ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ, ΠΡΩΗΝ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΗΣ, ΝΥΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΕΥΚΑΡΩΝ)

Αγαπητοί φίλοι,

Κυρίες και κύριοι,

Καταρχάς, για μένα είναι πραγματικά τιμή που μοιράζομαι μαζί σας αυτή την όμορφη εκδήλωση και θα ήταν παράλειψή μου να μη στείλουμε και ένα πολιτικό μήνυμα γι' αυτή την πρωτοβουλία. Εκτιμώ, θεωρώ και πιστεύω ότι τέτοιες πρωτοβουλίες οφείλουν να αναδεικνύουν και την άλλη πλευρά της πολιτικής ζωής αυτού του τόπου, υπό την έννοια πως οι νυν οφείλουν να γνωρίζουν ότι θα γίνουν τέως και πρώην. Και όλοι μαζί πολιτικά σ' αυτό τον μικρό τόπο συλλογικά να συνεχίσουμε μια προσπάθεια από κοινού με εμπειρίες, με γνώσεις, με αδυναμίες, με παραλείψεις, να δούμε πώς θα γυρίσουμε σελίδα σ' αυτό τον τόπο. Εκτιμώ ότι είναι μια μεγάλη πρόκληση αυτή η συζήτηση που ορθά ανοίξαμε σήμερα.

Τρεις είναι οι λέξεις που θα προσπαθήσω να «παίξω» και θα προσπαθήσω επίσης να αποδείξω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν -αυτή είναι η θέση μου αντί προλόγου- η μεγαλύτερη πολιτική επιτυχία της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία οφείλεται στον πολιτικό κόσμο αυτής της χώρας. Και δεν ασπάζομαι θέσεις, απόψεις, ιδέες του τύπου ότι το μισό ποτήρι, που είναι μισό ποτήρι -που έχουν ακουστεί πολλά για αδυναμίες και παραλείψεις της χώρας μας, που υπάρχουν, κενά πολιτικά που πρέπει να διορθώσουμε- το μισό ποτήρι δεν πρέπει να το δούμε ως μισό ποτήρι γεμάτο και δεν μπορεί να ασπαζόμαστε με τον άλφα ή βήτα τρόπο τη λογική που καθιερώθηκε τα τελευταία χρόνια «this is Cyprus». Αποτελεί πολιτική προσβολή. Εγώ λέω ότι έχουμε αδυναμίες και προβλήματα και μια μικρή χώρα, ναι, κάνει τεράστιας σημασίας ενέργειες και προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα, για να απελευθερώσουμε ή να δικαιώσουμε αυτή τη χώρα. Και, επειδή είπα ότι δεν θέλω να είμαι φλύαρος και θα είμαι πάρα πολύ συγκεκριμένος, θα αραδιάσω έξι-εφτά ημερομηνίες, για να τεκμηριώσω ότι αυτή η προσπάθεια ήταν συλλογική του πολιτικού κόσμου και η σημαντικότερη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τουλάχιστον από το '60 μέχρι σήμερα. Πιθανότατα να πρέπει να πάμε και σε βάθος.

3 Ιουλίου του 1990. Η κυβέρνηση καταθέτει αίτηση για ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

30 Ιουνίου του 1993, τρία χρόνια μετά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει γνωμοδότηση που επιβεβαιώνει την επιλεξιμότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ένα βήμα, μια προστιθέμενη αξία, ένας σχεδιασμός που αρχίζει να παίρνει μπρος.

4 του Οκτώβρη του 1993. Το Συμβούλιο υιοθετεί τη γνωμοδότηση και δίδεται το πράσινο φως ουσιαστικών συνομιλιών με την κυπριακή κυβέρνηση.

25 του Ιούνη του 1994. Στην Κέρκυρα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ότι στην επόμενη διεύρυνση θα είναι η Κύπρος, αλλά και η Μάλτα. Όνομα, επίθετο, δηλαδή συγκεκριμένη δράση.

Τέλος, το Συμβούλιο συμφώνησε να επανεξετάσει το θέμα ένταξης τον Γενάρη του 1995. Παράλληλα -που δεν πρέπει να ξεχνούμε και επίσης θεωρώ σημαντικό- εκείνη την περίοδο με ένα, θα έλεγα, καλό σχεδιασμό, επαναλαμβάνω, του πολιτικού κόσμου αυτής της μικρής χώρας το Συμβούλιο Ασφαλείας με την υπ' αριθμόν απόφαση 9.39 του '94 επιβεβαιώνει τα αυτονόητα για μας -όχι αυτονόητα για άλλους- ότι η λύση πρέπει να βασίζεται σ' ένα κράτος, μία κυριαρχία, μία διεθνή προσωπικότητα, αυτά για τα οποία αγωνιζόμαστε μέχρι σήμερα.

Τον Μάρτιο του 1995 το Συμβούλιο αποφασίζει την υπογραφή της Τελωνειακής Ένωσης μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τουρκίας, αλλά ταυτόχρονα -εδώ είναι ο σχεδιασμός- ότι ο μόνος συνομιλητής πλέον της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ξεκάθαρα η Κυπριακή Δημοκρατία. Σημειώνει δε ότι νομιμοποιείται η τουρκοκυπριακή κοινότητα να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις με μία προϋπόθεση, ότι θ' αποδεχτεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία εν δυνάμει θα είναι το κράτος που συζητά, συνομιλεί, για να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συμπέρασμα: Ήρθα εδώ να σας αραδιάσω ημερομηνίες; Μα, νομίζω είναι αυτονόητο ότι δεν έχω τέτοιο σκοπό. Ήρθα εδώ να μνημονεύσω αριθμούς; Δεν είναι αυτός ο σκοπός. Ήρθα εδώ, για αυτό με καλέσατε, να προσπαθήσω να τεκμηριώσω -το είπα τρίτη φορά, συνειδητά, αυτό πρέπει να είναι το μήνυμα- ότι έγινε μια σχεδιασμένη πολιτική απ' όλους και βεβαίως στηρίχτηκε από τον λαό, από την Κύπρο, απ' όλους τους Κυπρίους, για να μπορέσουμε να διαπραγματευτούμε σωστά, σοβαρά, υπεύθυνα, να φέρουμε την Τουρκία ενώπιον των ευθυνών της. Και βεβαίως ταυτόχρονα να μην αμφισβητείται η Κυπριακή Δημοκρατία, η Κυπριακή Δημοκρατία ως κράτος μέλος που θα συμμετείχε στην ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παράλληλα, η Τουρκία συνέχιζε και συνεχίζει βεβαίως να προκαλεί και να μη συμπεριφέρεται σωστά και υπεύθυνα και να αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία. Ελλείμματα έχουν λεχθεί. Αδυναμίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλές. Δεν ασπάστηκα ποτέ όμως τον ευρωσκεπτικισμό, αλλά ούτε και βεβαίως -δεν ξέρω πόσο δόκιμη είναι η έκφραση- αυτό που λέμε «ευρωλιγούρηδες». Δηλαδή ότι βρισκόμαστε σε ένα ευρωπαϊκό χώρο, με αυτά που ήδη έχω πει, ότι περίπου είναι ένας παραμυθένιος χώρος, ότι είναι στρωμένα όλα με ένα χαλί από το οποίο περνά η Κυπριακή Δημοκρατία και παίρνει χρήματα. Σε καμία περίπτωση! Είναι ένας χώρος ανταγωνιστικός, ένας χώρος με πολλά προβλήματα και κυρίως με πολλές ταχύτητες μεταξύ των κρατών. Αλλά οφείλουμε να αναδείξουμε αυτή την πολιτική ποιότητα, την ξεχωριστή, της χώρας μας και της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πολιτικό έλλειμμα που υπάρχει και βεβαίως πρέπει να συζητηθεί και να αναδειχθεί είναι η πρόκληση η μεγάλη που πρέπει να απαντηθεί στον Κίσινγκερ, που ακόμα δεν απαντήθηκε, ο οποίος ειρωνικά κάποτε είχε πει, με άλλο τρόπο δηλαδή, «όταν υπάρχει ένα πρόβλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πού, σε ποιο τηλέφωνο θα βρούμε έναν ηγέτη, για να δώσει μια λύση;». Είναι μία από τις μεγάλες προκλήσεις, τις μεγάλες αδυναμίες που έχει η Ευρωπαϊκή

Ένωση μέχρι και σήμερα που συζητούμε, για να προχωρήσουμε μπροστά. Χρειάζεται λοιπόν να πιστέψουμε στον ευρωπαϊκό χώρο. Χρειάζεται λοιπόν να ενισχύσουμε αυτή την προσπάθεια. Χρειάζεται λοιπόν να δούμε εποικοδομητικά αυτές τις μεγάλες θυσίες που κάναμε και να αναδείξουμε αυτό τον σημαντικό ρόλο που έχουμε σήμερα στον ευρωπαϊκό χώρο.

Ελλείμματα πολιτικά. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι υπάρχει ακόμα αυτό που συζητείται, μια κοινή εξωτερική πολιτική άμυνας και ασφάλειας, ένα σημαντικό γεγονός. Δεν μπορεί κάθε χώρα σήμερα να αντιμετωπίζει τις πολύ μεγάλες προκλήσεις κατά τρόπο αδύναμο και βεβαίως προσβλητικό σ' έναν βαθμό ή αλά καρτ, ανάλογα με τις σχέσεις μεταξύ των χωρών. Να υπάρξει λοιπόν μια κοινή πολιτική άμυνας και ασφάλειας. Να υπάρξει αυτό που αναζητείται, αυτό που λέμε, αυτό που συζητούμε, η ομοσπονδοποίηση της Ευρώπης. Είναι σημαντικά ζητήματα. Αυτό που έλεγε ο Jean Monnet, από ένωση κρατών να μετεξελιχθεί σε ένωση λαών. Είναι πρόκληση, είναι στοίχημα. Πρέπει να το συνεχίσουμε, αλλά να μην απογοητευτούμε.

Άρα λοιπόν, στο κάλεσμα εδώ να πάρω το μικρόφωνο, θα προσπαθήσω να απαντήσω, να τεκμηριώσω τι; Ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προχωρήσει και χωρίς εμάς. Αλλά το ερώτημα είναι αν εμείς μπορούμε χωρίς αυτή. Απαντώ πολιτικά ευθέως ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί να περπατήσει μόνη της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προχωρήσει, αλλά η Κυπριακή Δημοκρατία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να μείνει αυτοπεριθωροποιημένη. Ή να πω ότι έκλεισε ο πολιτικός κύκλος των αναζητήσεων σε τριτοκοσμικές χώρες και σε χώρες με περίεργο πολιτικό παρελθόν σήμερα. Η πορεία μας είναι μέσα στην Ευρώπη ως συνδιαμορφωτών και να συζητούμε και να εξελισσόμαστε και ν' απαιτούμε και να διεκδικούμε και ν' αναγνωρίζουμε. Και είναι σημαντικό αυτό το μήνυμα απ' αυτή την εκδήλωση.

Θέλω να κλείσω, γιατί είχα ένα πλεονέκτημα, να μιλώ τελευταίος, δηλαδή ν' ακούσω, και ένα μειονέκτημα, να βλέπω στα μάτια σας ότι σας έχουμε κουράσει. Και να χρησιμοποιήσω αυτό που έχει πει πάρα πολύ εύστοχα, νομίζω ο Θουκυδίδης, που είναι επίκαιρο σήμερα μετά από τόσους αιώνες, ότι γνωρίζουμε τα λάθη των αντιπάλων μας και μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε, οφείλουμε όμως ν' αναγνωρίσουμε τα δικά μας λάθη και να τα διαχειριστούμε. Το πρώτο είναι εύκολο. Το δεύτερο δεν ξέρω αν το πετύχαμε ή αν θα το πετύχουμε, αλλά πρέπει να φέρουμε τα μυαλά μας.

Και, επειδή άκουσα τον φίλο μου τον Χρήστο και κλείνω πραγματικά -και είμαι μες στους χρόνους, Γιώργο- να πω ότι, αφού μας είπε ένα ανέκδοτο, μου ήρθε τώρα ένα ακόμα ανέκδοτο αντί επιλόγου. Κάποτε ρώτησαν τον Χότζα σε μία κηδεία: «Πού πρέπει να στέκεται κανείς, μπροστά ή πίσω από το φέρετρο;». Και ο Χότζας τους είπε «φτάνει να μην είσαι μέσα!». Κι εγώ απαντώ σε αυτά που λέμε εδώ πώς, ό,τι και να πούμε, φτάνει να πιστέψουμε ότι είμαστε μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο να και να μπορούμε να δούμε αισιόδοξα το αύριο αυτής της χώρας.

Σας ευχαριστώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον Σοφοκλή, τον αγαπητό φίλο, για τη σύντομη τοποθέτηση. Αλλά, Σοφοκλή μου, δεν ήσουν ο τελευταίος και ο έσχατος, γιατί ακολουθεί μία πολύ μικρή παρέμβαση εκτός προγράμματος από τον αγαπητό φίλο και πρώην υπουργό, βουλευτή και μεταξύ 1991-1996 μέλος της Μικτής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ευρωπαϊκής Ένωσης-Κύπρου και εισηγητής για την Παιδεία και τον Πολιτισμό, τον αγαπητό φίλο Ανδρέα Φιλίππου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ:

(ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ, ΠΡΩΗΝ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ-ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ)

Θα είμαι απολύτως σύντομος, όπως υποσχέθηκα στον αγαπητό φίλο πρόεδρο των πρώην βουλευτών.

Ξεκινώντας, να συγχαρώ τον Σοφοκλή Φυττή και τους συνεργάτες του, όπως επίσης και τη Βουλή γι' αυτές τις εξαιρετικές διαλέξεις που οργανώνει το Σωματείο Πρώην Βουλευτών.

Αγαπητοί φίλοι νυν και πρώην βουλευτές,

Με μεγάλη συντομία θα υπενθυμίσω -το είπε και ο Σοφοκλής προηγουμένως- ότι το 2004 η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με όλα τα εδάφη της. Αυτό είναι το σημαντικό επίτευγμα. Ένα όραμα που ξεκίνησε με την αίτηση προσχώρησης το 1990 πραγματοποιήθηκε επιτυχώς μετά από δεκατέσσερα δύσκολα χρόνια. Η Κύπρος έγινε μέλος και της Ευρωζώνης. Το πρώτο σημαντικό βήμα για την ένταξη ήταν η έκδοση θετικής γνώμης για την αίτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το δεύτερο, ο μέγας σταθμός, ήταν η απόφαση στην Κέρκυρα. Χρειάστηκαν άλλα δέκα χρόνια βέβαια, για να μπούμε στην Ένωση και μετά από την Κέρκυρα.

Για την επίτευξη των δύο πρώτων στόχων της εισήγησης και της απόφασης για την ένταξη της Κύπρου και της Μάλτας έναν μικρό ρόλο έπαιξε και η Μικτή Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κύπρου-Ευρωπαϊκής Ένωσης με πρόεδρο και αναπληρωτή πρόεδρο τον Αλέξη Γαλανό και τον Τάσσο Παπαδόπουλο μεταξύ 1991-1996. Ήμουν κι εγώ μέλος αυτής της μικτής επιτροπής και εισηγητής για την παιδεία και τον πολιτισμό. Πολιτιστικά υποστηρίξαμε ότι η Κύπρος είναι χώρος ευρωπαϊκός με κοινές ρίζες και παραδόσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αυτό το μαρτυρεί η γλώσσα και η θρησκεία, η Σαλαμίνα και οι Σόλοι, οι γοθτικοί

καθεδρικοί ναοί της Αμμοχώστου και της Λευκωσίας, το Αββαείο του Μπέλαπαϊς. Τόνισα προσωπικά την πολιτιστική καταστροφή της κληρονομιάς μας από την Τουρκία στα κατεχόμενα εδάφη μας, τις κλοπές ψηφιδωτών από εκκλησίες και την αρχαιοκαπηλία.

Στην εισήγησή μου για την παιδεία αναφέρθηκα στην εκπαίδευση στην Κύπρο με ειδική αναφορά στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Με τους Ευρωπαίους συναδέλφους συμφωνούσαμε σχεδόν σε όλα, μετά από συζητήσεις εννοείται. Ήθελαν να μάθουν για το Πανεπιστήμιο Κύπρου, γιατί μια μικρή ευρωπαϊκή χώρα το be -δεν ήμαστε ακόμα ευρωπαϊκή χώρα- είχε προτιμήσει ένα σχήμα μη απολύτως ευρωπαϊκό. Ήταν μία σύνθεση ευρωπαϊκού και βορειοαμερικανικού προτύπου και ήθελαν να ακούσουν. Η επιτυχία αυτού του συστήματος, επειδή ανέφερα και ονόματα, οφείλεται στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας την εποχή εκείνη, τον Γιώργο Βασιλείου, ο οποίος με μετεκάλεσε από την Ελλάδα -δεν γνωριζόμασταν- και με διόρισε Υπουργό Παιδείας με δύο στόχους: να κάνουμε το πανεπιστήμιο και να κάνουμε -εγώ το ήθελα και έτσι έγινε- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Εκείνος τότε το ονόμαζε, όπως ήταν η γλώσσα της εποχής, φορέα υποτροφιών. Σε τρεις μήνες από την ημέρα που ανέλαβα οργανώσαμε προπαρασκευαστική επιτροπή από δώδεκα Κύπριους καθηγητές -δεν είναι όπως σήμερα που είναι ένα σωρό οι καθηγητές πανεπιστημίου, τότε τους έψαχνε κανείς με τον φακό- από τέσσερις διαφορετικές χώρες με τους υπουργούς, πρώην υπουργούς Παιδείας -αρκετοί δεν ήθελαν να συμμετάσχουν, αλλά δύο συμμετείχαν- και διδάκτορες που ήσαν και εργάζονταν στην Κύπρο. Αυτή η επιτροπή σε τρεις μήνες κατέληξε σε ομόφωνες αποφάσεις για το τι είδους πανεπιστήμιο θέλαμε, τα δώσαμε αυτά στην Εισαγγελία, έγινε νομοτεχνική εξέταση των εισηγήσεων της επιτροπής και στις 8 Νοεμβρίου 1988 -είχα έρθει τον Φεβρουάριο εδώ, ο κ. Βασιλείου ανέλαβε τον Φεβρουάριο του '88- είχαμε νομοσχέδιο, σας παρακαλώ. Για τριάντα χρόνια δεν έγινε νομοσχέδιο. Γίναν δέκα-δεκαπέντε προπαρασκευαστικές επιτροπές, ήρθαν ξένοι, έφυγαν ξένοι, ξαναήρθαν

ξένοι, ξαναέφυγαν ξένοι, έγιναν προτάσεις, δεν κατετέθη νομοσχέδιο και η Βουλή το συζητούσε και άρχισε η κωλυσιεργία, γιατί δεν ήθελαν να λειτουργήσει το πανεπιστήμιο το '90, όπως ήταν η απόφαση της κυβέρνησης. Τους το είχαμε καταθέσει από τον Νοέμβριο του '88. Τελικά, ψηφίστηκε την τελευταία μέρα συνεδρίασης του 1989, 13 Ιουλίου.

Στις 10 Αυγούστου αυτή η επιτυχημένη επιτροπή, η προπαρασκευαστική των δώδεκα καθηγητών και δύο πρώην υπουργών που συμμετείχαν με προσθαφαιρέσεις ονομάστηκε «Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή». Σε οκτώ μήνες θα είχαμε φοιτητές. Ξεκίνησε η κωλυσιεργία. Δεν θα μακρηγορήσω όμως. Μετά από εννιά μήνες υπέβαλα την παραίτησή μου από την Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή. Είχε γίνει ανασχηματισμός. Ο Γιώργος Βασιλείου μου λέει: «Όπως ξέρεις, δεν δικαιούμαι να σε παραιτήσω από την Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή, αλλά μπορείς να προσφύγεις». «Δεν προσφεύγω σ' εκείνον που με διόρισε υπουργό, Πρόεδρε, δεν προσφεύγω εναντίον του», του λέω. Είχε υποβάλει αναφορά ο Πρόεδρος, καλώς είχε υποβάλει αναφορά, διότι η Βουλή στην κωλυσιεργία της συνεχώς επενέβαινε και ήθελε να διοικήσει το πανεπιστήμιο. Τροποποίησε τη νομοθεσία και λέει «ο Φιλίππου δεν είναι πρόεδρος της Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής». Την έστειλε πίσω ο Πρόεδρος. Ξαναψηφίσαμε η πλειοψηφία, μια ευκαιριακή πλειοψηφία, δεν θα μπορούμε σε λεπτομέρειες. Τελιώνω σε ένα λεπτό. Έκανε αναφορά ο Πρόεδρος. Επέμεναν, κωλυσιεργούσαν. Ανασχηματίστηκα από Υπουργός Παιδείας. Με σύμφωνη γνώμη δική μου παραιτήθηκα από πρόεδρος της προσωρινής διοικούσας. Δέχθηκα να γίνω μέλος για ένα χρονικό διάστημα. Τελικά, η προσωρινή, σάς παρακαλώ, διήρκεσε για μία πενταετία και, για να ξεκινήσει να δεχθεί φοιτητές το πανεπιστήμιο, πήγαμε τρία χρόνια μετά το '89, που ιδρύθηκε το πανεπιστήμιο. Οι Ευρωπαίοι είχαν να λένε για την προσφορά μας. Είναι ένα πανεπιστήμιο η νομοθεσία του οποίου είναι τόσο καλή, που με μικροτροπολογίες και κανονισμούς και ανάλογη νομοθεσία λειτουργούν σήμερα στην Κύπρο τρία δημόσια

πανεπιστήμια και έξι ιδιωτικά. Η Ελλάδα, που την αγαπούμε βεβαίως ιδιαίτερα οι Κύπριοι Έλληνες, δεν έχει ακόμη κάνει ούτε ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο. Ακόμη προσπαθεί.

Ευχαριστώ πάρα πολύ και συγχαίρω ξανά τον κ. Φυττή και τους συνεργάτες του και τη Βουλή η οποία υποστηρίζει αυτές τις εκδηλώσεις. Έχουμε και την παρουσία του κ. Γεωργιάδη, όπως είπαν και οι προηγούμενοι ομιλητές.

Ευχαριστώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον αγαπητό Ανδρέα Φιλίππου.

Τώρα, μετά από όλη αυτή τη δεξαμενή εισηγήσεων την οποία έχουμε ακούσει, εάν και εφόσον υπάρχουν οποιαδήποτε σχόλια και ερωτήσεις, είμαστε στη διάθεσή σας.

Κύριε πρόεδρε, παρακαλώ.

Μα, εσύ εν έπρεπε να έχεις ερωτήσεις, Σοφοκλή!

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΦΥΤΤΗΣ:

Κύριε Βαρνάβα, και με την άδεια των ομιλητών, εγώ θα απευθυνθώ στον κ. Γεωργιάδη και, αν θέλει, μου απαντά, διότι είναι νυν βουλευτής και έχει την πείρα της Βουλής εδώ και χρόνια. Και είναι και πρώην υπουργός.

Επειδή ακούω συχνά τη λέξη «ευρωλιγούρηδες», δηλαδή ότι ζητούμε, ζητούμε, ζητούμε. Εγώ ξέρω ότι είμαστε και net payers, διότι πληρώνουμε στην Ευρώπη. Από το ΦΠΑ που εισπράττει η κυβέρνηση πολλά λεφτά πάνε στην Ευρώπη. Και να μας πείτε κάποια στοιχεία.

Το δεύτερο είναι το εξής: Θυμούμαι ότι στην προενταξιακή περίοδο ερχόντουσαν στη Βουλή δεκάδες εναρμονιστικά νομοσχέδια, τα οποία ετοίμαζε ο επίτροπος που έβαλε ο Κληρίδης, ο κ. Βασιλείου, ο οποίος ήταν ο ίδιος και επί Τάσσου. Εγώ ήμουν στην Επιτροπή

Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μαζί με τον Τάσσο, τον Κλεάνθους. Όταν έλειπε ο Κλεάνθους, όταν ο Τάσσος έγινε Πρόεδρος, ερχόντουσαν δεκαπέντε-είκοσι την εβδομάδα.

Γιώργος Βαρνάβα:

Και η κ. Βασιλείου, κύριε συνάδελφε.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΦΥΤΤΗΣ:

Ναι, η κ. Βασιλείου. Εγώ νόμιζα ήταν ο Γιώργος Βασιλείου που ετοίμαζε τα...

Και ερωτώ: Εκείνα που κάναμε τόσο βιαστικά -αρκετοί τα διάβαζαν, αρκετοί δεν τα διάβαζαν, τα ψηφίζαμε όμως, έρχονται αρκετές τροποποιήσεις- σημαίνει ότι κάμαμε λάθη ή έρχονται αναγκαστικά τροποποιήσεις, amendements τις λένε, λόγω του ότι τα τροποποιεί η Ευρώπη;

Αυτά ήθελα να μάθω έτσι πληροφοριακά. Για όλους μας είναι ωφέλιμο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Παρακαλώ το μικρόφωνο στον κ. Γεωργιάδη.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ:

Κοιτάξετε, η Κύπρος ούτε παίρνει ούτε δίνει. Δεν είναι ούτε καθαρός συνεισφορέας ούτε λήπτης. Είναι σε ουδέτερη θέση. Περίπου χοντρά χοντρά βάζουμε εκατό, παίρνουμε εκατό. Χρειάστηκε βέβαια τούτο να το εξηγήσω αρκετές φορές και στο Υπουργικό Συμβούλιο και σε δημάρχους και σε συναδέλφους υπουργούς, που θεωρούν τα ευρωπαϊκά κονδύλια ως επιπρόσθετο χρήμα. Δεν είναι επιπρόσθετο χρήμα. Ειδικά για την Κύπρο, επαναλαμβάνω, που είμαστε περίπου σε ουδέτερη θέση, είναι οι δικές μας οι συνεισφορές, πάνε στο κοινό ταμείο, έρχονται πίσω. Για να τα αντλήσουμε βέβαια, πρέπει να αναπτύξουμε δράσεις και πολιτικές που να κινούνται στα πλαίσια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, αλλά δεν είναι έξτρα λεφτά.

Έξτρα λεφτά, παρεμπιπτόντως, είναι αυτά που σήμερα λαμβάνουμε όχι από τα ευρωπαϊκά προγράμματα αλλά από αυτό το σπουδαίο Ταμείο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας, το οποίο συνοδεύεται από το σχέδιο, ένα μεταρρυθμιστικό και επενδυτικό σχέδιο. Τούτο είναι ένα πολύ σημαντικό, πρωτόγνωρο, θα έλεγα, βήμα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ίδια να αντλήσει δανεισμό και να τον παραχωρήσει για αναπτυξιακούς και μεταρρυθμιστικούς σκοπούς στα κράτη μέλη, τα οποία καλούνται να πράξουν ένα πράγμα, ένα πρόγραμμα, το οποίο τα ίδια τα κράτη ουσιαστικά έχουν διαμορφώσει, να το εφαρμόσουν. Και είναι εδώ που και στη Βουλή κάποτε πρέπει να είμαστε προσεκτικοί. Επειδή η ευρωπαϊκή μας συμμετοχή έχει οφέλη -ένα τεράστιο όφελος είναι τούτο, τους πόρους που αντλούμε- έχει και κάποιες υποχρεώσεις. Και η υποχρέωσή μας στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το πρόγραμμα που εμείς καταρτίσαμε να το εφαρμόσουμε.

Κατά τα άλλα, έρχονται κάποτε, κύριε πρόεδρε, για ορθότερη εναρμόνιση, δηλαδή για κάτι που ψηφίστηκε, όχι μόνο τον καιρό σας, εκείνο τον αρχικό, που γινόταν η μεγάλη, η μαζική εναρμόνιση. Ακόμη και σε κατοπινά στάδια μπορεί να πρέπει να υπάρξει ορθότερη εναρμόνιση. Τούτο είναι σύνηθες για όλα τα κράτη μέλη.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε, κύριε Γεωργιάδη.

Ο κ. Τυρίμος θέλει να υποβάλει ένα ερώτημα.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΥΡΙΜΟΣ:

Άκουσα με προσοχή και τον κ. Πουργουρίδη, ότι υπάρχουν εθνικά συμφέροντα, και το ξέρουμε ότι υπάρχουν εθνικά συμφέροντα στην Ευρώπη. Εμείς τι πρέπει να κάμουμε, βάσει αυτών που είπε και ο Σοφοκλής, όπως είπε ο Θουκυδίδης, το δίκαιό σου είναι τόσο όσο και η δύναμη σου; Επομένως, εμείς δεν πρέπει να διεκδικούμε μια αξιοπρεπή λύση, επειδή

έχουν τα κράτη συμφέροντα; Ήρθε ο Ερντογάν. Ανακοίνωσε την ανέγερση οικισμών. Προκαλούν δημογραφική αλλοίωση του πληθυσμού. Φέρνουν μας από οποιαδήποτε χώρα τζιαι φέρνουν μας τους δαμέσα τζιαι εν ξέρουμε τι να τους κάμουμε. Δηλαδή τι; Δεν πρέπει να διεκδικήσουμε 'πού την Ευρωπαϊκή Ένωση να έχει έμπρακτη υποστήριξη προς τον κυπριακό λαό;

Και το άλλο το θέμα αναφερθήκαμε και στο κούρεμα του '13. Υπενθυμίζω ότι από το '12 πάρα πολλοί έβγαζαν τα λεφτά τους από την Κύπρο στο εξωτερικό. Το '13 εγίνην το κούρεμα, κατ' απαίτηση του Πούτιν έμεινε μία εβδομάδα η Κεντρική Τράπεζα ανοιχτή και οι Ρώσοι σήκωσαν τα κεφάλαιά τους. Ποιοι εκουρευτήκαν; Εν εκουρευτήκαν όλοι οι φτωχοί που δούλευαν μέσα στις αφρικανικές, τις αραβικές χώρες, για να φέρουν ένα κομπόδεμα και το οποίο τους το εκούρευαν και καλά κουρεμένο; Εγώ, αν έρθω σπίτι σου, Αντιγόνη, με έναν νυχοκόπτη τζιαι πιάσω €5, θεωρείται ένοπλη ληστεία! Αυτό που έγινε πρέπει να το ξεχάσουμε; Δεν πρέπει να βοηθήσουμε αυτούς; Έχω περιπτώσεις, για να μεν μιλήσω και για αυτοκτονίες, αλλά έχω περιπτώσεις που απεβίωσαν με έμφραγμα δέκα-δεκαπέντε μέρες μετά το κούρεμα. Τι γίνεται; Πρέπει, νομίζω, κι εμείς ως Βουλή, οι πρώην βουλευτές, να κάμουμε κάτι γι' αυτό. Εν μπορεί να το ξεχάσουμε, να το διαγράψουμε, διότι έτσι έπρεπε να γίνει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε για το σχόλιο του αγαπητού Κυριάκου.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ:

(ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ, ΓΕΩΠΟΝΟΣ)

Θέλω να αναφέρω κάτι το οποίο δεν ξέρω αν ελέχθη τζιαι μου διέφυγε. Καμία αναφορά για τη συμβολή της Ελλάδας στην ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κάποιου Κύπριου

-δεν ξέρω αν είναι μακαρίτης!- του Κρανιδιώτη. Δηλαδή ακούσαμε «η μικρή Κύπρος», αλλά, για να είμαστε ειλικρινείς, εμείς ως μικρή Κύπρος, αν δεν υπήρχε η Ελλάδα τζιαι κάποιοι εκεί, ο Κρανιδιώτης, τούτος που πέθανε τελευταίως...

Συμμετέχων:

Ο Πάγκαλος!

ΚΩΣΤΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ:

...ε, δεν θα ήμαστε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑ:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρατήρηση, κύριε Κώστα.

Υπάρχει οποιοσδήποτε άλλος που θέλει να υποβάλει κάποιο ερώτημα;

Όχι.

Νομίζω ότι δε χρειάζεται να σχολιάσουμε οτιδήποτε. Ουσιαστικά, οι παρατηρήσεις που έγιναν και του αγαπητού Κυριάκου, αλλά και η τελευταία σε σχέση με τη συμβολή της Ελλάδας για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι πάρα πολύ γνωστές.

Θα ήθελα εκ μέρους του σωματείου μας να ευχαριστήσω πρώτα απ' όλα όλους εσάς που είσαστε παρόντες σήμερα στην εκδήλωσή μας και ιδιαιτέρως να ευχαριστήσω το προσωπικό της Βουλής, που μέχρι αυτή τη στιγμή είναι μαζί μας και μας έχει προσφέρει τις υπηρεσίες του.